

Renkaiden kuvaaminen antaa uutta tietoa kaakkureiden eliniästä

Kalevi Eklöf

Viimeinen ateria nuorelle kaakkurille ennen muutolle lähtöä syyskuun lopussa. Kuva: Jari Heikkinen

Lukurenkaat ovat helpottaneet kaakkureiden yksilöllistä seurantaa vuodesta 2004 käynnistyneestä tutkimushankkeesta alkaen. Lukurenkailla merkittyjä kaakkureita on dokumentoitu valokuvoin niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Kuvia on kertynyt esimerkiksi Ranskasta, Hollannista, Tanskasta ja Virossa. Kuvattuja lintuja on merkitty Etelä-Suomessa Raaseporista Suomenniemelle.

Moni merkitty kaakkuri on elänyt yli kymmenvuotiaaksi, ja vanhin on toistaiseksi saavuttanut 18 vuoden iän.

Rengas	Vuosi	Paikka	Reng. ikä	Ikä	Matka/km	Kontrolloitu	Viimeinen tapaaminen	Havainnoitsija
Kelt.56,BT	14.5.2004	Renko	PM, ♂	18	7	2008-2022	Hattula	Yrjö Suvanto
		Hiittenlammi					Pikku Valkealammi	
Kelt.B7	16.5.2007	Hyvinkää Kirjavalammet	PM. ♂	16	62	2024	Salo Jusalan Mustatlammet	Olli Kanerva
Kelt.E7	8.5.2008	Renko	PM ♂	15	39	2017-2024	Tuulos	Jukka Ylätaalo
		Paskolampi					Hosiolampi	
GA 206	18.6.2006	Raasepori Tregölen	PM ♀	15	62	2019 ja 2021	Hepolampi	Dick Forsman
Kelt.B2	29.5.2007	Raasepori	PM ♀	15	148	2010-2014	Nokia	Harri Laurila
		Rengaslampi				2019-2023	Koukkujärven alue	
Kelt.B6	28.5.2007	Lammi,Evo Vähä Ruuhijärvi	PM ♀	15	34	11,2013,2020-2022	Päikkäne Ahvenainen	Alpo Roikola
Kelt.T8	20.5.2009	Hattula	PM ♂	15	2	2017,2019, Hattula		Petri Hirva
		Kautiolampi				2021-2023	Pikku Valkealammi	Jari Mattila
Kelt.B4	27.5.2007	Kalvola Särölammit	PM ♀	13	78	18,2020,2021	Vihti Mustalammi	Petri Hirva
Kelt.21	25.5.2010	Mäntyharju	PM ♂	13	8	13-2015-2020	Mäntyharju	Jari Heikkinen
		Kauralammi				2019-2024	Saahkarinlammit	
Kelt.K3	19.5.2007	Raasepori Mögölen	PM ♀	12	92	2013-2016 2020	Renko Paskolampi	Helge Sorri
Kelt.42	11.6.2012	Nastola	PM ♂	11	3	1012-2024	Nastola	Jorma Pulkkinen
		Ventus					Ruskealammi	
Oranssi	13.5.2004	Jaala Makkaralammi	PM ♂	11	32	2014 ja 2015	Repoveden Kansallispuisto	Samuli Haapasalo
Valk.JK	isätty 2014	Olhava	linnalla 2-metallirengasta ja merkkirenga				Olhavanlampi	Lassi Kujala
GA 045	18.5.2006	Hyvinkää	PM ♂	10	47	2017	Lohja	Teuvo Korhonen
		Kaksoislammet					Pusulanjärvi	
Kelt.F6	12.6.2009	Päikkäne Haisjärvi	PM ♂	10	6	2019	Päikkäne Sammasjärvi	Alpo Roikola
Vihr.HX	8.5.2014	Kalvola Perälampi	PM ♂	10	8	2018-2024	Hattula Ahvenlammi	Retri Hirva
Kelt. K9	4.5.2007	Mäntyharju Hätälampi	PM ♀	9	84	2017	Lammi,Evo Mustalammi	Ilmari Häkkinen
Vihr.AY		Hyvinkää	Ad.♀	Yli 10		2014,2023	Hyvinkää	Jari Mattila
		Kirjavat					Kirjavat	
GA 355	3.6.2009	Lammi	PM ♂	12	82	2021	Lempäälä	Pekka Rintamäki
		Latvajärvi					Pyhäjärvi	
GA 01	2005	Jaala	Ad.♂	11	11	06,2007,2020	Jaala	
		Saukkolampi					Pyhäjärvi	Kari Hartikainen

Yli kymmenvuotiaaksi varmuudella eläneet kaakkurit. Vuosi = pesinnän aloitusajankohta ja myös rengastusvuosi, Ikä = linnun ikä viimeksi kontrolloitaessa, Matka = välimatka rengastuspaikasta kuvauspaikkaan, Kontrolli = vuodet joina lintu on kuvattu. Linnut, joista on useita kuvia, ovat samalla lammella pesiviä yksilöitä ja pesinnöistä on myös poikastuotto tiedossa.

Luvut eivät suoraan kerro kaakkurin mahdollisesti saavuttamasta iästä. Useimmat linnut ovat olleet edelleen elossa, vain GA355 ja GA 01 koskevat kuolleina löytyneitä.

Pesinnän aloitus on kaakkureilla aikaistunut. Esimerkiksi pitkään seuratuilla Rengon pesimälammilla pesinnät alkavat nykyään noin kaksi viikkoa aikaisemmin kuin 1900-luvulla. Pesinnän aloitus lasketaan rengastuspäivästä taaksepäin kun tiedetään poikasen siiven mitta ja haudonta-aika.

Merkintöjen ja kaakkuriyksilöiden vaiheita

Toistaiseksi todistetusti pisimpään elänyt Hiittenlammen lintu oli poikueesta jossa oli kaksi poikasta, joista molemmat saivat keltaiset värirenkaat. Ensimmäinen havainto poikasrengastuksen jälkeen tehtiin 2008 Pikku –Valkealla jolloin lintu aloitti pesinnän eikä lintua silloin voitu lukea yksilöllisesti. Merkinnän alkuvuosina Hämeessä käytettiin keltaisia ja Kaakkois-Suomessa oransseja värirenkaita. Tämän koiraan rengas vaihdettiin myöhemmin merkkirengaaseen keltainen 56 ja luettiin räpylärengas BT 27286. Merkkirengasta ei ollut nilkassa vuonna 2018, vuosina 2019 -2022 linnulla oli vain alkuperäinen räpylärengas. Linnun parina oli vuosina 2014 -2016 vihreällä VH-renkaalla merkitty lintu.

Kaakkurinaaras Tregölen GA 206 on ensimmäinen kaakkuri, jonka koko haudonta-aika on kuvattu.

Kaikista linnuista ei voi esittää tarkkoja pesintätietoja tai tapaamisten ajankohtia, koska tiedot eivät ole julkisia. Raaseporin Rengaslammen linnusta ei ole saatavilla tietoja kahdelta viime vuodelta, Mäntyharjun Kauralammelta vuodesta 2019 alkaen, eikä Nastolan Ventuksen linnuista vuodesta 2015 alkaen.

Aikaisemmin näistä kaakkureista on kirjoitettu mm. Linnut-vuosikirjassa 2017 ” Kaakkurin kanssa 42 vuotta”, Luontokuva-lehdessä 5/2016 ja BirdLifen verkkosivuilla ”Uusia suomalaisten kaakkurien talvehtimisalueita löydetty”.

Kiitokset

Suuret kiitokset yli kolmellekymmenelle kuvaajille ja kaakkurihavaintoja tehneille. Ilman tätä työtä kaakkurien ikää tai pesinnän ajoitusta ei olisi voitu selvittää. Rengastuksiin osallistuivat allekirjoittaneen lisäksi Christer Kalenius ja Tuula Kyllönen. Kiitos Pertti Saurolalle taulukon selkeyttämisestä.